

sluter, att Riksdagen må i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla, att Kongl. Maj:t behagade, efter vidtagande af erforderlig utredning, taga under öfvervägande, huru vida tillverkning af och handel med ost, hvari ingår annat fettämne än sådant, som blifvit framställt af mjölk, må kunna underkastas kontroll till förekommande af missbruk.

N:o 7.

Ank. till Riksd. kansli den 26 mars 1892, kl. 1 e. m.

Första Kammarens andra tillfälliga utskotts utlåtande n:o 4, i anledning af väckt motion om skrifvelse till Kongl. Maj:t med begäran om framläggande af förslag till definitiv förordning angående statens upphandlings- och entreprenadväsende.

Herr J. H. G. Fredholm i Stockholm har uti en i Andra Kam-maren väckt motion, n:o 45, hemställt att Riksdagen behagade i skrif-velse till Kongl. Maj:t anhålla, det Kongl. Maj:t täcktes till nästa års

Riksdag afgifva förslag till definitiv förordning angående statens upphandlings- och entreprenadväsende.»

Vid motiveringen af detta sitt förslag erinrar motionären derom, att frågan om ordnandet af statens upphandlings- och entreprenadväsende nu i mer än trettio år stått på dagordningen, i det att redan 1860 rikets ständer i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhöllo, »det Kongl. Maj:t täcktes taga i nådigt öfvervägande, huru vida i nu gällande föreskrifter angående upphandling och leveranser af varor för landtförsvarets behof samt dylika varors besigtning kunde vidtagas sådan ändring, att utan åsidosättande af kronans rätt spekulanternas täflan underlättas och besparing i statens utgifter derigenom beredes». I anledning af denna skrifvelse infordrades yttranden från vederbörande myndigheter, men innan frågan af Kongl. Maj:t företogs till slutlig pröfning, erhöll den en betydligt större omfattning till följd af en utaf motionären vid januaririksdagen 1887 väckt motion (n:o 181), hvari föreslogs, att föreskrifterna för hvad som vid leverans och entreprenad för statens räkning vore att iakttaga borde sammanföras i en enda förordning, hvilken alla förvaltande myndigheter skulle hafva att ställa sig till efterrättelse, då af dem något för det allmännas räkning och på dess bekostnad skulle anskaffas.

Sedan en komité, hvilken med anledning häraf den 27 juni 1887 af Kongl. Maj:t tillsattes för denna mera omfattande frågas lösning, den 6 oktober 1888 afgifvit sitt betänkande jemte förslag till förordningar dels angående besigtning af leveranser och arbeten för statens behof, dels ock angående försäljning af staten tillhörigt gods, utfärdade Kongl. Maj:t, som ansåg dessa förslag, hvilka ytterligare jemkats och i vissa delar förändrats, böra försöksvis under någon tid tillämpas, innan definitiv pröfning egde rum, under den 10 maj 1889 en kungörelse angående förändrade föreskrifter rörande statens upphandlings- och entreprenadväsende att tillämpas från och med den 1 september samma år till utgången af augusti månad år 1893 med åliggande för de myndigheter, som hafva befattning med föreskrifternas tillämpning att före den 1 juni innevarande år till Kongl. Maj:t inkomma med de anmärkningar, hvartill tillämpningen kunde hafva gifvit anledning.

Med erinran om den stora vikt och betydelse ej blott för statsverkets ekonomi utan äfven för det inhemska näringslivet, som detta anskaffningsväsende obestriddligen eger, samt om önskvärdheten af, att de former, som till sist komma att för detsamma definitivt fastslås, blifva fullt motsvariga dess dubbla uppgift att bereda statsverket största möjliga trygghet och på samma gång tillgodose de inhemska närings-

idkarnes berättigade intressen, framhåller motionären vidare, beträffande den förra, att de på senare åren ofta återkommande framställningarna till Riksdagen om ersättningar utöfver eller jemte hvad som för entreprenadens fullgörande blifvit med statens myndigheter kontraktsevenligt aftaladt vittna derom, att hittills varande former för anskaffningsväsendet lemnat åtskilligt öfrigt att önska. Han erinrar i detta hänseende särskildt, hurusom en sådan framställning vid 1889 års riksdag gaf herrar A. P. Danielson, S. Nilsson och A. Persson anledning att till statsutskottets utlåtande n:o 66 af den 25 april foga en reservation, hvari de med påpekande af nyssberörda missförhållande yrkade, att utskottet borde »i betraktande af den stora vigt ett rätt ordnad entreprenadväsende och isynnerhet befintligheten af bestämmelser för de fall, då misräkningar förefunnits i de till grund för arbetets bedömande uppgjorda förslag, för staten ega, såsom högeligen önskvärdt uttala, att Kongl. Maj:t snarast möjligt ville efter Riksdagens hörande meddela föreskrifter i detta ämne, egnade att åstadkomma full tydlighet vid aftal om arbeten och leveranser för kronans räkning.»

Då den nu gällande kungörelsen utfärdades redan den 10 påföljande maj, finner motionären häraf framgå, att Kongl. Maj:t icke fäst något afseende vid den af förbemälda reservanter uttalade önskan, att Riksdagen måtte i frågan höras, men han medgifver dock, att detta måhända varit föranledt af den omständigheten, att ifrågavarande kungörelse utfärdades endast på försök, i hvilket fall Kongl. Maj:t emellertid, då den fastställda försökstiden utgår först med augusti månad nästa år, icke saknar utväg att tillmötesgå berörda önskan genom att för nästa års Riksdag framlägga förslaget till den förordning, som skall blifva slutligt gällande.

Med afseende härå anför motionären såsom skäl för sin nu gjorda hemställan: »För ett sådant Riksdagens hörande tala många skäl. Man torde nemligen kunna få antaga, att de förvaltningsmyndigheter, som inom den 1 juni detta år inkomma till Kongl. Maj:t med anmärkningar mot kungörelsens föreskrifter, företrädesvis komma att rigta dessa mot sådana föreskrifter, som vid tillämpningen visat sig vara för myndigheterna såsom förvaltningsorgan i ett eller annat hänseende mindre tillfredsställande. Men man kan knappast förvänta, att de från sin ståndpunkt skola med samma omsorg som Riksdagen tillse, att förordningen innehåller sådana bestämmelser, som trygga statsverket för möjliga efterräkningar, eller, om sådana icke kunna helt och hållet undvikas, åtminstone förebygga, att enskilda personers välstånd äfven-

tyras för de bristfälligheter i föreskrifterna, som lagstiftaren icke lyckats undanröjda. Äfvenledes torde man kunna påräkna, att Riksdagen, hvilken inom sig räknar så många med näringslifvet förtrogna män, skall, om den blir i frågan hörd, bättre än de förvaltande myndigheterna — hvilka såsom sådana sakna hvarje anledning att särskildt bevaka handels och industriens intressen — kunna uppmärksamma ur näringslifvets synpunkt befintliga brister, om sådana tilläfventyrs skulle förekomma i det Riksdagen förelagda förslaget till definitiv förordning för offentliga leveranser och entreprenader.»

Det tillfälliga utskott, till hvilket ärendet af Andra Kammaren hänvisades, yttrade härom: »Vid öfvervägande af detta ärende har utskottet icke kunnat undgå att finna de af motionären anförda skälen för Riksdagens hörande i nu förevarande fråga väl grundade. Det offentliga anskaffningsväsendets synnerligt stora betydelse så väl för statens ekonomi som för landets näringslif gör det till en oafvislig pligt att noga tillse, det de föreskrifter, som vid detta anskaffningsväsen skola tillämpas, äro fotade på fullt rationella grunder samt tillräckligt tydliga och fullständiga, på det att ej blott staten måtte med största möjliga trygghet mot efterkraf erhålla nödig säkerhet för en ekonomisk och ändamålsenlig användning af de betydliga summor, som årligen utgifvas till leveranser och arbeten för det allmännas räkning, utan äfven de inhemska näringsidkarnes berättigade intressen behörigen tillgodoses. Att vinna en fullt tillfredsställande lösning af denna dubbla uppgift kan tydligen icke vara någon lätt sak. Så mycket angelägnare synes det då vara, att det förslag till definitiv författning, som är att vänta såsom frukt af försöket med de nu gällande föreskrifternas tillämpning, underkastas en noggrann granskning ur olika synpunkter och särskildt äfven ur andra än de, som för de administrativa myndigheterna helt naturligt måste vara företrädesvis bestämmande. I detta hänseende torde, enligt utskottets mening, det icke kunna annat än lända till sakens fromma, om äfven Riksdagen med den mångsidighet i sakkunskap och intressen, som derinom är representerad, får tillfälle att deltaga i berörda granskningsarbete. Utskottet anser sig följaktligen böra hemställa,

att Andra Kammaren må för sin del besluta, att

- Riksdagen i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhåller, det Kongl. Maj:t, innan definitiv förordning rörande statens upphandlings- och entreprenadväsen utfärdas, tacktes

bereda Riksdagen tillfälle att yttra sig öfver det i sådant afseende uppgjorda förslag.»

Sedan Andra Kammaren bifallit utskottets berörda hemställan, har jemlikt 63 § 3 mom. riksdagsordningen, detta beslut genom utdrag af protokollet delgifvits Första Kammaren, som hänvisat ärendet till sitt andra tillfälliga utskott.

Då ordnandet af statens upphandlings- och entreprenadväsende hittills skett genom Kongl. Maj:t utan Riksdagens hörande, synes det ej vara anledning att härutinnan göra någon afvikelse, såvida ej synnerligen afsevärda skäl för Riksdagens ingripande kunna påvisas. Så är dock icke förhållandet. Innan någon slutlig förordning i ämnet kommer att utfärdas, vill ju Kongl. Maj:t, enligt redan meddelade bestämmelser, inhemta yttrande från alla de myndigheter, hvilka hafva befattning med föreskrifternas tillämpning och som dervid tvifvelsutan äro i tillfälle att angifva jemväl de önskemål, som af spekulanterna hysas. Det finnes ingen anledning betvifla, att icke Kongl. Maj:t skall tillse, att de föreskrifter, som meddelas, fotas på fullt rationella grunder samt varda tillräckligt tydliga och fullständiga, så att ej blott staten med största möjliga trygghet mot efterräkningar erhåller nödig säkerhet för ekonomisk och ändamålsenlig användning af de betydliga summor, som årligen utgifvas för leveranser och arbeten för det allmännas räkning, utan äfven de inhemska näringsidkarnes berättigade intressen behörigen tillgodoses. Genom nådiga kungörelsen den 10 maj 1889 hafva redan meddelats bestämmelser, åsyftande att i vissa fall lemna vederbörande friare händer att fästa afseende mera vid den bjudandes förmåga att väl fullgöra sitt åtagande än vid det lägsta anbudet. Hvad angår de omförmälda efterräkningarne, mot hvilka staten skulle fredas, eger ju den enskilde, hvilken emot bestämd summa åtagit sig att utföra ett arbete eller aflemna en vara, icke lagligt anspråk på högre ersättning än den utfästa, och att genom lag förhindra enskilde att misräkna sig vid afgifvande af entreprenadanbud torde befinnas orimligt. Den speciella beskaffenheten af de bestämmelser, hvarom fråga är, synes icke göra dessa egnade för behandling af Riksdagen, som icke lär tillföra vederbörande ständiga utskott med afseende å ledamöternas sakkunskap i fråga om leveranser till kronan. Riksdagens hörande i ärendet skulle dessutom tilläfventyrs medföra den olägenhet, att förändringar, som vid ett eller annat tillfälle kunna erfordras, icke anses kunna vidtagas utan Riksdagens hörande.

Utskottet hemställer alltså,

att Första Kammaren icke måtte biträda Andra Kammarens beslut.

Stockholm den 21 mars 1892.

På utskottets vägnar:

ROBERT DICKSON.

Reservation

af herr *Spånberg*, som ansett att utskottet bort tillstyrka Första Kammaren att biträda Andra Kammarens beslut.